

РОЗДІЛ V

Культура видання: типологічна та формально-змістова специфіка

УДК 51-7:050:[321:001]

Юрій Ганжуров – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри організації видавничої справи, поліграфії та книгорозповсюдження Видавничо-поліграфічного інституту Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Кліометрія наукової періодики з політології як оцінка комунікативної якості

Глобалізація наукових шкіл політології багато в чому залежить від наукометричної професійної періодики. На етапі підвищення вимог до якості наукових журналів ця обставина виходить на перший план. Вона повинна стати вирішальним при включенні журналу до переліку фахових видань, які офіційно вважаються такими, що можуть публікувати результати наукових досліджень. Моніторинг журналів із політології розкрив стан і перспективи ситуації. Об'єктами аналізу стали такі показники: наявність викладу робочого змісту матеріалу англійською мовою, вимоги до авторів щодо оформлення статей, розміщення повнотекстової версії журналу на веб-порталі «Наукова періодика», переклад, анотації та виклад ключових слів статті англійською мовою, наявність індексів ISSN та УДК. Також перспективною вважається мережа електронних журналів із політичних наук як оперативний спосіб поширення інформації в системі Інтернет.

Ключові слова: комунікативність, кліометрія, глобалізація, наукова періодика, наукометрія.

Постановка наукової проблеми та її значення. Практика дослідження наукової періодики в системі політичної комунікації зазвичай тяжіє до описових методів вивчення специфіки підготовки текстів, які об'єктивно обмежені тією ілюстративністю прикладів, компенсаторною технікою цитування із наступним їхнім переказом й оглядом джерельної бази. Водночас якісні характеристики наукових журналів взагалі та публікацій зокрема вимагає бодай мінімальної кліометричної методики визначення тих параметрів аналітико-синтетичної критики, що дозволить змінити припущення зовнішніх вражень чи спростувати їхній зміст. Йдеться про необхідність вимірювання якості публікації за допомогою метода «контент-аналіз». У нашому варіанті видається доцільним застосувати його до вивчення публікацій у співвідношенні декларованої назви статті до її змісту. Відомо, що часто-густо повнота фактичного матеріалу, що передбачена заголовком, не може бути розкрита автором об'єктивно через неправомірно (відносно назви) звужений обсяг публікації. Ця вада значною мірою стосується й журналів політичної періодики. Причин цьому чимало: прагнення утримати назву дисертаційного дослідження незалежно від обсягу джерел його оприлюднення; бажання справити враження привабливим заголовком, усвідомлюючи, що саме він є чи не єдиним інформантом публікації, проте головне – професійні умови публікаторської діяльності академічного науковця чи викладача. Як відомо, для працівника наукової установи в основу звітності покладена публікаторська діяльність не лише в назвах статей, а й характеристиках обсягу – авторських аркушах, а науковець-викладач вищу формує свій підсумковий рейтинг за публікаціями в науковій періодиці лише кількістю назв. За таких умов домінуючим стає принцип мінімальних форм викладу матеріалу в публікаціях.

Можна припустити, що зазначені обставини певною мірою обумовили обсяги статей, які друкувалися в науковій політичній періодиці досліджуваного періоду. Для підтвердження цієї гіпотези виконане дослідження визначення питомої ваги фізичного представництва окремої публікації в інформаційному обсязі журналу за формулою $h = \frac{o}{s}$, де o – представляє загальний обсяг журналу в авторських аркушах (1 аркуш = 40 тис. знаків); s – кількість публікацій в одному номері; h – середній обсяг однієї публікації в авторських аркушах. Вибірковий аналіз змісту видань за наведеною формулою розкрив тенденцію переважання інформаційної насиченості статей, опублікованих в академічних журналах (збірках наукових статей).

Виклад основного матеріалу. Відомо, що якість публікації в наукових виданнях значною мірою залежить від рівня джерельної бази. Саме вона є інформаційним ресурсом дослідження. Здійснюючи вивчення джерельної бази наукових публікацій за основними ознаками її якості (представництво джерел за видами, за регіональною належністю, за хронологією тематики), можемо зробити висновок, що політична наука останніх років віддає перевагу первинним носіям інформації: соціологічним дослідженням, статистичним даним органів державної влади та управління, оперативним інтернет-ресурсам, які за своїми комунікативними властивостями об'єктивно актуалізують публікацію та підвищують рейтинг оригінальності тексту.

Щоправда реалії збідненого поліграфічного виготовлення журналів у межах офіційного накладу в 100 примірників, який на практиці часто-густо не наближався до зазначеного мінімуму, не просували часопис до читачів, залишаючи його ледь не бібліографічною рідкістю. Ситуацію мали покращити вимоги до часопису, що полягали в обов'язковому розміщенні електронної копії видання на сайті Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського НАН України у розділі «Наукова періодика України».

Підвищення вимог до періодичних фахових видань спричинило ініціативи щодо формування з 1 лютого 2009 року нового переліку фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Планувалася перереєстрація видань, що були внесені у попередні переліки видань [7]. Таким чином упродовж 2009–2011 років президією ВАК сформувався перелік, у якому було представлено 51 видання з політичних наук. Цей перелік не втратив чинності й після ліквідації ВАК України наприкінці 2011 року у зв'язку з реорганізацією та створенням атестаційної колегії МОН України, якій було передані повноваження ВАК України [5].

Таким чином, нинішній етап розвитку періодичних видань із політичних наук датується з 2012 року й триває дотепер. Адже саме того року затверджений вдосконалений порядок формування переліку фахових видань [6]. Відтоді засновникам і видавцям часописів довелося розв'язувати додаткові завдання, що полягали у розміщенні на веб-сторінці видання статей англійською мовою, здійсненні редколегією внутрішнього рецензування матеріалів, що готується до публікації, та організацію зовнішнього рецензування. Проте головним для наукової спільноти України стало те, що розміщення в інтернет-просторі повнотекстових файлів статей журналів створило можливості для системного аналізу наукової комунікації.

Можливості спектрального аналізу показників комунікативної глобалізації фахових видань актуалізували злободенну проблему української фахової періодики взагалі, а з політичних наук зокрема. Йдеться передовсім про перспективи входження часописів до світових наукометричних баз даних, що є основою комунікативної глобалізації науки. Ймовірно, що в останніх міністерських вимогах до фахових видань ця обставина була розцінена як проблема недалекого майбутнього. Проте, як зазначають спеціалісти: «...Національна академія наук неодноразово подавала свої зауваження та пропозиції внести деякі зміни до порядку формування переліку наукових фахових видань України з огляду на те, що у чинному порядку не враховані такі параметри як входження до наукометричних баз даних...» [2, с. 17]. Вивчення складових проблеми глобалізації контенту періодичних видань на тлі викладених зауважень розкриває проблему комплексного розв'язання зазначеного питання. На нашу думку, формулювання неконкретизованої вимоги входження до наукометричних баз даних не буде ефективною, оскільки така вимога є, по суті, комплексною. Вона передбачає виконання ряду однозначних й чітких вимог: наявність веб-сторінки видання, контактної функції для безпосереднього он-лайн зв'язку з редакцією, правил подачі авторських оригіналів,

РОЗДІЛ V. Культура видання: типологічна та формально-змістова специфіка

змісту випусків, наявність двомовних анотацій та ключових слів, повнотекстових файлів статей, тематичних індексів [4, с. 41].

Таким чином, йдеться про етапність формування готовності наукової періодики до процесу глобалізації в частині наукометричності. Важливим етапом на цьому шляху можна вважати розміщення електронних журналів на веб-порталі НБУ ім. В. Вернадського. Вочевидь, що така практика значною мірою мінімізує розпорошеність джерел наукової комунікації, підвищуючи її доступність.

Для журналів та збірників статей із політичних наук наукометричність так само залишається гострою проблемою. Зокрема, лише менша частина професійних видань входять до периферійної бази даних «Российский индекс научного цитирования», від якої, можливо, нині варто відмовитися взагалі. Комплексний аналіз фахових видань на предмет відповідності необхідним комунікаційним вимогам до періодичних видань розкрив й інші проблеми композиційної стандартизації.

Таблиця 1

Аналіз комунікативної комплектності фахових видань із політичних наук із 2012 року до 2015 року

№	Назва видання, засновник	Порядковий номер класифікатора експлікації								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Вісник СевНТУ. Серія «Політологія» / Севастопольський національний технічний університет	+	-	+	+	-	-	+	+	+
2	Вісник Харківського національного університету. Серія «Питання політології» / Харківський національний університет ім. В. Каразіна	-	+	+	+	+	+	+	+	-
3	Гуманітарні студії / Київський національний університет ім. Т. Шевченка	+	+	+	+	+	-	-	+	+
4	Магістеріум. Політичні студії. Збірник наукових праць / Національний університет «Києво-Могилянська академія»	+	-	+	+	-	-	+	+	-
5	Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. Серія «Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін» / Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова	+	-	+	+	-	-	-	+	-
6	Наукові записки Інституту політичних та етнопонаціональних досліджень ім. І. Кураса НАН України / НАН України, Інститут політичних та етнопонаціональних досліджень ім. І. Кураса НАН України	-	-	+	-	-	-	+	+	-
7	Наукові записки НаУКМА. Політичні науки / Національний університет «Києво-Могилянська академія»	+	-	+	+	-	+	+	+	-
8	Наукові праці. Серія «Політологія» / Чорноморський державний університет ім. Петра Могили	+	+	+	+	-	+	+	+	-
9	Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету / Рівненський державний гуманітарний університет	-	+	+	-	-	+	-	+	-

10	Політологічні записки / Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля	-	+	+	+	-	+	-	+	-
11	Політологічні та соціологічні студії / Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича	+	-	+	-	-	-	-	+	-
12	Прикарпатський вісник НТШ (серія «Думка») / Івано-Франківський Осередок Наукового товариства ім. Т. Шевченка, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, ДВНЗ «Івано-Франківський державний медичний університет»	-	+	+	+	-	-	+	+	-
13	Проблеми міжнародних відносин / ПВНЗ «Київський міжнародний університет», Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України	-	+	+	+	-	+	-	+	-
14	Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні, культурологічні науки / Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди	-	+	+	+	-	+	+	+	-
15	Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку / Інститут народознавства НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Національний університет «Львівська політехніка»	+	-	+	-	+	-	+	+	-
16	Електронне фахове видання Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки» / Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка	-	-	+	-	+	+	+	+	-

Експлікація змісту наведеної таблиці передбачає такі класифікатори наявності:

1. зміст випуску укр., рос., англ. мовами;
2. вимоги щодо оформлення авторських оригіналів;
3. анотація та ключові слова укр., рос., англ. мовами;
4. індексація статті УДК;
5. англomовний відповідник статті на веб-сторінці видання;
6. міжнародний номер періодичного видання ISSN;
7. повнотекстові файли статей;
8. композиційна комплектація на веб-порталі НБУВ;
9. включення до наукометричних баз даних.

Умовні позначення в таблиці: «+» наявні показники; «-» відсутні дані.

Кількість видань, що стали предметом дослідження їхньої комплектності, обумовлена їхньою винятковою спеціалізацією, себто «політичними науками», оскільки нині чинний перелік видань охоплює понад 40 назв тих «суміжників», які об'єднані спорідненими галузями науки (історія,

філософія, право, соціальні комунікації, економіка). Отже, для досягнення автентичної належності висновків журнали (збірники статей) з політичних наук виокремлені в самостійну категорію. Таким чином, аналіз фахових видань на предмет наявності показників комунікативної комплектності розкрив ряд проблемних зон. Виявилось, що половина видань не подає «зміст» номерів часописів англійською мовою. Характерно, що це відбувається водночас із наявним англійським контентом за іншими позиціями, зокрема на рівні підготовки анотації та ключових слів. Залишається актуальною відсутність міжнародного номера періодичного видання ISSN, оскільки така індексація є обов'язковою умовою входження видання до наукометричних баз даних, на чому наголошують фахівці [3, с. 14]. Досить невмотивовано видається позиція окремих редакцій щодо необхідності зазначати технічні вимоги до оформлення авторських оригіналів. Якщо виконання умов реєстрації часопису можуть видаватися такими, що обтяжують роботу редакції, то побажання створювати рукописи за певним стандартом навпаки – полегшує роботу редакторів, проте автору не висувається. На цьому тлі відкритим залишається питання про виконавців присвоєння індексу УДК із огляду на неоднозначність тлумачення його складників.

Проте найвразливішою комунікативною проблемою в системі видання політичних періодичних наукових видань залишається оперативність оприлюднення досліджень. Про це свідчить й власне типологія представлених видань. Практично всі збірники наукових праць доволі інертні в інформаційному просторі. Видання таких часописів один раз на два роки чи двічі на рік – термін, який за визначенням коригуватиме тематику видання в бік усталених відсторонених від динамічного політичного життя й злободенної джерельної бази досліджень. Тому видається своєчасним і професійно креативним видання поки що єдиного в галузі політичних наук електронного журналу «Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки» (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка), який зареєстрований МОН України як відповідний носій інформації. Природно, що його створення відповідає фаховим очікуванням наукового товариства, «коли більшість авторів позитивно ставиться до електронних фахових видань – 77,3 %, проте мають публікації в таких лише 47 %» [1, с. 126].

Природно, що у політологів статистика участі в електронній науковій періодиці значно менша від окресленого показника, проте інформаційна потреба наукового потенціалу дуже значна з огляду на об'єктивну стилістику політичної комунікації. Аналітико-синтетична критика статей зазначеного часопису слугує на користь висловленої думки – оперативність розміщення матеріалів, які вигідно використовують новітні дані, залишають доволі умовну альтернативу друкованому слову. Щоправда, електронна мобільність поширення текстів повертає нас до необхідності перевірки фактичного матеріалу щодо його достовірності та повноти, а також нагадує про професійну сумлінність літературного редактора й особливо коректора.

Проте саме електронна комплектація інформаційних ресурсів змістовних баз періодики надала можливість для здійснення системного дослідження наукової періодики. Ця обставина видається визначальною при оцінці результативності «Моніторингу джерельної бази наукових публікацій за період 2003–2012 рр. з актуальних проблем політики та політичних наук (на основі реферативних ресурсів НБУВ)». За висновками виконавців дослідження змодельовано таке співвідношення тематичних ресурсів: 45 % досліджуваних джерел присвячені теорії політики та теоретичній політології; 14 % – зовнішній політиці та міжнародним відносинам, дипломатії; 11,7 % – національним відносинам і політиці, національно-визвольному руху; 10,6 % – внутрішній політиці; 7,5 % – історії політичних вчень; 5,8 % – політичним партіям; 5 % – суспільно-політичним організаціям, і лише 0,4 % – проблемам політики та сучасного політичного становища. При цьому констатовано, що «найбільш активно проблеми політики та політичних наук на своїх шпальтах висвітлюють такі часописи, як «Політичний менеджмент», «Сучасна українська політика», «Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку», «Держава та регіони», «Держава і право», «Наукові записки НаУКМА» (серія «Політика») [8].

Висновки. Наведені дані, в принципі, можуть бути використані для формування редакційної політики в частині тематичного спрямування періодичних видань із політичних наук. Однак неусталена передовсім за атрибутивними ознаками класифікація тематичних категорій поділу публікаторського контенту політичних наук об'єктивно ускладнює конкретизацію майбутньої композиції досліджень. Вочевидь, проблемною стане спроба дати відповідь щодо інформаційно-

вичерпної самодостатності класифікатора «проблеми політики та сучасного політичного становища», що представляє лише 0,4 % комунікативного ресурсу політичного дослідження, порівняно із більшістю попередніх рубрик, які за змістом гармонізують та поглинаються універсальним розділом «політичне становище». Подібні зауваження до аналізу політологічного контенту вже набувають рис такої звичайної усталеності, що постає питання про їхню доречність, у принципі. Відомо, що ця проблема буде перманентною доти, доки триватиме становлення школи концептів політичної науки. Вочевидь, що наукова періодика в цьому процесі має перспективи.

Важливо, що при цьому на перше місце висуваються завдання, які можуть бути розв'язані в процесі реформування та подальшого розвитку системи вищої школи як інтелектуального ресурсу формування нової генерації дослідників суспільно-політичного життя в Україні та за її межами.

Література

1. Бессараб А. О. Періодичні наукові фахові видання як засіб інституціоналізації науки / А. О. Бессараб // *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. – 2013. – № 1. – С. 125–130.
2. Діденко Ю. В. Академічна наукова періодика в системі сучасної комунікації / Ю. В. Діденко // *Наука України у світовому інформаційному просторі: зб. ст. / Нац. акад. наук України ; редкол. : Я. С. Яцків та ін. – К. : Академперіодика, 2014. – Вип. 10. – С. 11–18.*
3. Личук М. І., Парубчак Н. А. Інформативні параметри міжнародних наукометричних баз даних / М. І. Личук, Н. А. Парубчак // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. – 2014. – № 1. – С. 10–16.
4. Мриглод О. І. Українська наукова академічна періодика: ступінь «видимості» / О. І. Мриглод // *Наука України у світовому інформаційному просторі*. – К. : Академперіодика, 2012. – Вип. 6. – С. 36–44.
5. Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Наказ Монмолодьспорту від 04.09.2011 р. № 1059. Зареєстровано в Мін'юсті України 10.10.2011 р. за № 1169/19907 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1169-11>.
6. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Наказ МОН України від 17.10.2012 р. № 1111. Зареєстровано в Мін'юсті України 02.11.2012 р. за № 1850/22162 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1850-12>.
7. Про формування нового переліку наукових фахових видань (із наказу ВАК України від 24 січня 2009 р. № 29) // *Бюлетень Вищої атестаційної комісії України*. – 2009. – № 2. – С. 2–3.
8. Сандул О. Г. Моніторинг джерельної бази наукових публікацій за період 2003–2012 рр. з актуальних проблем політики та політичних наук (на основі реферативних ресурсів НБУВ) / О. Г. Сандул // *Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 21–23 жовт. 2014 р.) / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН ; редкол. : В. І. Попик та ін. – К. : НБУВ, 2014. – С. 428–430.*

References

1. Bessarab A. O. Periodychni naukovi fakhovi vydannia yak zasib instytutsionalizatsii nauky / A. O. Bessarab // *Derzhava ta rehiony. Serii: Sotsialni komunikatsii*. – 2013. – № 1. – S. 125–130.
2. Didenko Yu. V. Akademichna naukova periodyka v systemi suchasnoi komunikatsii / Yu. V. Didenko // *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori: zb. st. / Nats. akad. nauk Ukrainy ; redkol. : Ya. S. Yatskiv ta in. – K. : Akademperiodyka, 2014. – Vyp. 10. – S. 11–18.*
3. Lychuk M. I., Parubchak N. A. Informatyvni parametry mizhnarodnykh naukometrychnykh baz danykh / M. I. Lychuk, N. A. Parubchak // *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*. – 2014. – № 1. – S. 10–16.
4. Mryhlod O. I. Ukrainaska naukova akademichna periodyka: stupin «vydymosti» / O. I. Mryhlod // *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori*. – K. : Akademperiodyka, 2012. – Vyp. 6. – S. 36–44.
5. Polozhennia pro atestatsiinu kolehiu Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy. Nakaz Monmolodsportu vid 04.09.2011 r. № 1059. Zareiestrovano v Miniusti Ukrainy 10.10.2011 r. za № 1169/19907 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1169-11>.
6. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia Pereliku naukovykh fakhovykh vydan Ukrainy. Nakaz MON Ukrainy vid 17.10.2012 r. № 1111. Zareiestrovano v Miniusti Ukrainy 02.11.2012 r. za № 1850/22162 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1850-12>.
7. Pro formuvannia novoho pereliku naukovykh fakhovykh vydan (iz nakazu VAK Ukrainy vid 24 sichnia 2009 r. № 29) // *Biuletyn Vyshchoi atestatsiinoi komisii Ukrainy*. – 2009. – № 2. – S. 2–3.
8. Sandul O. H. Monitorynh dzherelnoi bazy naukovykh publikatsii za period 2003–2012 rr. z aktualnykh problem polityky ta politychnykh nauk (na osnovi referatyvnykh resursiv NBUV) / O. H. Sandul // *Mistse i rol*

bibliotek u formuvanni natsionalnoho informatsiinoho prostoru : mater. mizhnar. nauk. konf. (Kyiv, 21–23 zhovt. 2014 r.) / Nats. akad. nauk Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Asots. b-k Ukrainy, Rada dyrektoriv nauk. b-k ta inform. tsestriv akad. nauk – chleniv MAAN ; redkol. : V. I. Popyk ta in. – K. : NBUV, 2014. – S. 428–430.

Ганжуров Ю. Клиометрия научной периодики по политологии как оценка уровня коммуникативности. Глобализация научных школ по политологии во многом зависит от наукометрической профессиональной периодики. На этапе повышения требований к качеству научных журналов это обстоятельство выходит на первый план. Оно должно стать решающим при отнесении журнала к перечню профессиональных изданий, которые официально считаются такими, где могут публиковаться результаты научных исследований. Мониторинг журналов по политологии раскрыл состояние и перспективы ситуации. Объектами анализа стали следующие показатели: наличие изложения рабочего содержания материала на английском языке, требования к авторам по оформлению статей, размещение полнотекстовой версии журнала на веб-портале «Научная периодика», перевод, аннотации и изложение ключевых слов статьи на английском языке, наличие индексов ISSN та УДК. Также перспективным считается ряд электронных журналов по политическим наукам как оперативный способ распространения информации в системе Интернет.

Ключевые слова: коммуникативность, клиометрия, глобализация, научная периодика, наукометрия.

Ganzhurov Yu. Cliometrics of Scientific Journals in Political Sciences as a Mean of Assessing Communicative Quality. Globalization of scientific schools on political science depends on scientometric professional periodicals. At the stage of increasing requirements for quality of magazines in political science this fact comes to the fore. It must become decisive in allocating the magazine to the list of professional publications that are officially considered to be such that can publish the results of scientific research. Monitoring of magazines in political science revealed the state and prospects of the situation. The objects of the analysis became the following indicators: the presence of the statement of the material's working content in English, the requirements for authors on the articles, the full-text version of the magazine on the web portal «Scientific Periodicals», translation, annotation and presentation of the key words of the article in English, the presence of indexes ISSN and UDC. A network of electronic journals in political science is also considered to be promising as the efficient way to disseminate information on the Internet.

Keywords: communicativeness, cliometrics, globalization, scientific periodicals, scientometrics.

Адреса для листування: d-lv@ukr.net.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2016.

УДК 001.9. 051.655.411

Недзведська Юлія – магістрантка Інституту журналістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Сучасні тенденції розвитку наукового журналу

У статті розглянуто основні процеси, які відбуваються у науковій комунікації на сучасному етапі. Досліджені та описані тенденції, що виникли у зв'язку з обов'язковою наявністю публікацій у міжнародних журналах, які індексуються наукометричними базами. Визначені поняття «псевдоіндексовані журнали», «хижацькі видавництва», описані методи їхнього визначення. Проаналізовано метод платного розміщення наукових статей у журналах за допомогою певних фірм, наведені приклади таких фірм. Розглянуто журнали з усіх галузей знань. Проаналізовано склад редакційної колегії, авторський склад та мову публікацій міжнародних спільних видань для визначення їхньої фактичної мети створення. Сформовані припущення щодо характеру та величини впливу встановлених тенденцій на науковий журнал як складову наукової комунікації. Виокремлено методи «нечесних цитувань» як тенденцію до презентації наукового знання в сучасних наукових журналах, які дозволяють збільшити рейтинг статей.

Ключові слова: науковий журнал, хижацьке видавництво, псевдоіндексовані журнали, спільні міжнародні видання, нечесні цитування